

Висновки з даного дослідження:

Отже, одною із основних задач які ми розглянули це розміщення основних районів нафтопромислу та переробки нафти в різних регіонах світу. Наступним було досліджено регіональні та локальні фактори ціноутворення на паливо в світі. До локальних можна віднести: політику паливних компаній та сезон відпочиваючих. До регіональних відносяться: географічні, насамперед це природні катаклізми які можуть завдати неабиякої шкоди НПЗ; політичні, різні зворушення в цій галузі або зміни в законах; економічні, можна віднести до таких кризу. Також, було проаналізовано динаміку та сформовано прогноз формування цін на паливо в різних регіонах світу. За останні роки ціни на нафту дуже впали і на це були дуже важливі причини.

Така політична нестабільність в багатих нафтових районах викликала коливання цін. В цілому очікується, що ОПЕК все ж збільшить видобуток нафти в найближчому майбутньому. Але через значні витрати на урізання капіталовкладень очікується здорове зростання попиту поряд з негативним впливом на США і країни, що не входять в ОПЕК, неамериканське виробництво. Якщо ціна на нафту зростає або падає, то безпосередньо буде рости або падати ціна і на бензин. Можна казати, що в цьому році вартість нафти підніметься і в наступні кілька років буде зростати, а з цим буде підвищуватись вартість пального в світі.

Список літератури:

1. Morgan Stanley: інвестиційний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.morganstanley.com>.
2. Бойченко С.В. Інноваційні технології отримання високооктанових компонентів автомобільних бензинів/С.В. Бойченко, Є.В. Кравченко, М.А. Мартинюк// Екотехнології. – 2005. – №6. – С. 22-25.
3. Нафтова промисловість світу [Електронний ресурс]-Режим доступу: <http://moyaosvita.com.ua/geografija/naftova-promislovist-svitu/>. – Загол. з екрану.

О.О. ШЕВЧЕНКО

**ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОМОРФОЛОГІЧНИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ БЕРЕГІВ КАХОВСЬКОГО
ВОДОСХОВИЩА ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ
БЕРЕГОЗАХИСНИХ РОБІТ**

Постановка проблеми. Досвід будівництва та експлуатації гідротехнічних об'єктів показав, що недостатнє врахування їх впливу на навколишнє природне середовище призвело до негативних, навіть катастрофічних, екологічних наслідків у зоні їх впливу. Створення Каховського водосховища призвело до активізації процесу хвильової абразії берегів. Зона руйнування берегів поширюється на орні землі,

лісозахисні насадження, присадибні ділянки, створюється загроза руйнування житлових будинків та підсобних будівель в населених пунктах, що розташовані вздовж узбережжя водосховища. Тому вивчення геоморфологічних особливостей, дасть змогу розробити перспективний план використання берегоукріплювальних заходів на Каховському водосховищі з урахуванням геоморфологічних особливостей.

Метою статті є визначення геоморфологічних особливостей берегової зони Каховського водосховища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Геоморфологічна будова території, на якій розташоване Каховське водосховище, склалася під впливом ендегенних і екзогенних чинників, які діяли в кайнозої. У загальному плані геоморфологічної будови область – слабкосхилова рівнина, характер розчленовування якої обумовлений геологічною будовою і тектонікою. Між геоструктурою і рельєфом на усій території області існує прямий зв'язок [2].

Особливістю геоморфологічної будови є і те, що вона повністю розташована в межах найнижчого геоморфологічного рівня України – Причорноморського, переважаючи висоти якого 50-60 м над рівнем моря. Широкі межиріччя є майже плоскими рівнинами без великих коливань відносних висот.

У тектонічному відношенні територія Каховського водосховища відноситься до зони нижньопротерозойської складчастості – Український кристалічний щит (південні схили його середньопридніпровського блоку). Межа цієї частини проходить по лінії Калинівське – Каховка – Іванівка. Тут поєднуються лінійні або куполоподібні антиклінії (Нікопольський, Каховський, Білозерський) з синклініями (Великопететиським, Асканійським) [6].

У рельєфі водосховище представлене Бузько-Дніпровською та Токмацькою рівнинами.

Бузько-Дніпровська лесова рівнина займає всю правобережну частину Херсонської області і нешироку смугу на лівому березі Дніпра вздовж Каховського водосховища. Вона має найбільші абсолютні відмітки висот і слабкий нахил на південь до узбережжя Чорного моря [6]. Будова поверхні відрізняється незначною розчленованістю, широкими вододільними плато Інгульця і Дніпра на півночі і Південного Буга і Дніпра на півдні. Коливання відносних висот на півночі складає 50-80 м, на півдні – 20-30 м. Найвищі гіпсометричні відмітки 90-100 м відзначаються на лівобережжі Дніпра.

Токмацька слабкосхилена лесова рівнина займає лівобережну південну частину Херсонської області. Її південною межею є слабо-виражений уступ по лінії Каховка – Іванівка до Асканійсько-Мелітопольської терасової рівнини. У геологічно-тектонічному відношенні вона розташована на південному схилі Українського кристалічного щита до Причорноморської западини, де поверхня

фундаменту поступово знижується. На півдні рівнини поверхні докембрійських відкладень поглиблюються до 600 м. Тільки їх краї порізані ярами і балками, а на вододільних просторах ідеальну рівнинність порушують поди – замкнуті пониження різних розмірів і форм. Абсолютні відмітки поверхні складають 60-70 м. Від лінії, яка проходить приблизно через смт. Горностаївка – с. Покровка, існує помітний нахил поверхні на південь від 70-80 до 40-50 м. Цей розтягнутий на 30-40 км похилий уступ розчленований дрібними плоскодонними балками – розділами. Південна межа цього похилого широкого уступу співпадає з південною межею Токмацької слабонахиленої лісової рівнини [4].

Скульптура Причорноморської низовини сильно змінюється на ділянках, прилеглих до водосховища. Окраїни місцевих вододілів сильно порізані ярами та балками, по яким здійснюється скид поверхневих вод безпосередньо у водосховище.

Форма схилів та розчленованість балками полоси шириною 10-15 км, який примикає до водосховища, надають йому хвилястий характер. Тут розташовані найбільш протяжні балки та яри. Ще більше ускладнюється рельєф, власне берегів водосховища, наявністю розмивів, ярів та балок.

Інакшу будову поверхні, в порівнянні з Причорноморською низовиною, має район Українського кристалічного щиту. Цей район порізаний густою гідрографічною сіткою, в зв'язку з чим поверхня має глибоко-хвилястий характер. Він відноситься до глибоко розчленованих рівнин Дніпровського-Донецького типу, для яких характерна глибоко-проникаюча у вододіли балочна мережа і плоскі вододіли [1].

Деяко відрізняються балки південної частини водосховища, які глибоко врізаються в його береги (Осокор'ївська, Софіївська, Дремайлівська та ін.). Вони мають сильно звивисту та розгалужену долину, яка у великих балок зазвичай плоска та широка. На відміну від балок, розташованих в північній частині, балки південної мають добре виражену бровку, причому в пригирловій їх частині береги за характером рельєфу схожі з береговим схилом самої чаши водосховища. Крутизна берегових балкових схилів коливаються в межах: від 2-4° у верховій до 10-25° в пригирловій та середній частинах. Русла багатьох балок заповнені водою і як би зливаються з водосховищем [2].

Район Каховського водосховища утворений переважно третинними відкладами, які місцями виходять на поверхню його берегів, утворюючи круті і обривисті схили, а на вододілах залягають під потужним шаром четвертинних відкладів. Порооди давніші третинних відкладів повсюдно знаходяться на великих глибинах [3].

Корінні породи берегових схилів водосховища представлені відкладами другого середземноморського ярусу, нижнього, середнього і верхнього сармату, меотису і понту.

Ці відклади в свою чергу представлені вапняками, глинистими і піщаними породами, тонкозернистими кварцовими пісками. Четвертинні

відклади представлені червоно-бурими глинами, лесовими породами, відкладами схилового делювію, балкового алювію та піщаними нагромадженнями під назвою «кучугур».

Берегові схили водосховища в цілому можна розділити на три типи: дуже стрімкі і прямовисні з делювіальним покривом малої товщини або позбавленні його; закриті делювіальним покривом значної товщини; з делювіальними і структурно-делювіальними терасами.

За геолого-структурними, геоморфологічними і гідрологічними ознаками водосховище на всьому протязі розділяється на три області: пригребельну, улоговину(середню) і верхову [2].

Верхова область водосховища, що простягається від міста Запоріжжя до сіл Біленького і Василівки, являє собою перехідну область від порожистої, де в долині р. Дніпра виступають на поверхню кристалічні породи, до звичайної долини річки в пухких породах. Тут береги мають характер уступів акумулятивних терас і схилів плато; ширина водосховища в цій частині досягає 20 км; найбільш характерні глибини становлять 5-6 м.

В улоговинній (середній) області водосховища, що простягається від сіл Біленького і Василівка до с. Бабиного, береги мають характер уступів акумулятивних терас, складених алювіальними пісками та лесовидними супісками і суглинками; ширина водосховища в цій частині досягає 30 км, найбільш характерні глибини 8-10 м. В пригребельній області водосховища, від с. Бабиного до м. Нова Каховка береги являють собою схили плато з третинними вапняками, прикритими щебенево-глибовим або лесовим делювієм, а в деяких місцях вони мають характер уступів ерозійно-акумулятивних терас, складених напівскельовими породами і алювіальними осадами малої товщини; ширина водосховища в цій частині знаходиться в межах 2,5-5,0 км, переважні глибини 15-16 м.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, Район Каховського водосховища розташований в межах Причорноморської низовини, яка збігається з геоструктурною областю Причорноморської западини, а своєю північною частиною захоплює межі Українського кристалічного щиту. Скульптура Причорноморської низовини сильно змінюється на ділянках, прилеглих до водосховища. Окраїни місцевих вододілів сильно порізані ярами та балками, по яким здійснюється скид поверхневих вод безпосередньо у водосховище. Корінні породи берегових схилів водосховища представлені відкладами другого середземноморського ярусу, нижнього, середнього і верхнього сармату, меотису і понту. Ці відклади в свою чергу представлені вапняками, глинистими і піщаними породами, тонкозернистими кварцовими пісками. Четвертинні відклади представлені червоно-бурими глинами, лесовими породами, відкладами схилового делювію, балочного алювію та піщаними нагромадженнями.

Список літератури:

1. Аристовський В. В. Стійкість берегів Каховського водосховища, що зазнають зсувних та посадочних деформацій / В. В. Аристовський, Р. Т. Слободя. – К. : Вид-во Акад. наук УРСР, 1989. – 147 с.
2. Даценко Л. М. Геоморфологічні процеси на південному узбережжі Каховського водосховища [Електронний ресурс] / Л. М. Даценко, В. В. Молодиченко, В. Ю. Акімов // Геологі-мінералогічний вісник. – 2011. – №1 (25). – С. 89-92. – Режим доступу : http://knu.edu.ua/Files/GMV/GMV_25_11/11.pdf
3. Лєснов О. В. Сучасні фізико-географічні процеси у прибережній смузі Каховського водосховища та їх містобудівне значення / О. В. Лєснов // Фізична географія та геоморфологія. – К. : Наук. думка, 1999. – Вып. 3. – С. 156-164.
4. Пышкин Б. А. Динамика берегов водохранилищ / Б. А. Пышкин. – К. : Наук. думка, 1973. – 414 с.
5. Цееб Я. Я. Каховське водоймище / Я. Я. Цееб. – К. : Наук. думка, 2000. – 304 с.
6. Давидов, О. В. Загальні особливості розвитку берегової зони каскаду Дніпровських водосховищ на сучасному етапі / О. В. Давидов, П. О. Мокра // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства : зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2008. – Вып. 4. – С. 41-44.

М.О. ШРАМКОВ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ БУДІВНИЦТВА КАХОВСЬКОГО ТА КРЕМЕНЧУЦЬКОГО ВОДОСХОВИЩ

З метою забезпечення населення та народного господарства необхідною кількістю води в Україні збудовано 1087 водосховищ. Серед них своїми розмірами та впливом на довкілля вирізняються Кременчуцьке та Каховське водосховища на Дніпрі. Ці водойми мають дуже значні розміри і тому їх називають «морями». Збудовані у різних географічних районах (Кременчуцьке в лісостеповій, а Каховське – в степовій зонах) вони створюють значний вплив на територію Полтавської, Кіровоградської, Черкаської, Дніпропетровської, Запорізької та Херсонської областей.

При всій своїй відмінності, зазначені водосховища вирізняються багатьма спільними негативними рисами. Насамперед їх вода має високий ступінь забруднення. До основних забруднюючих речовин належать нафтопродукти, феноли, азот амонійний та нітратний, важкі метали тощо. Для переважної більшості підприємств промисловості та комунального господарства скид забруднюючих речовин істотно перевищує встановлений рівень гранично допустимого скиду. Таким чином водосховища стали акумуляторами забруднюючих речовин. Окрім